

О. Д. Жученко

асп.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Т. О. Павлова

ЗНАЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ У ФОРМУВАННІ ЕЛЕКТРОННОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Актуальність досліджуваної теми обумовлюється тим, що в Україні розпочався процес переходу кримінального процесу в електронне середовище. Діяльність правоохоронних органів з розслідування та вирішення кримінальних

проваджень пов'язана зі збиранням, перевіркою та оцінкою доказів та їх процесуальних джерел, значну частину серед яких становлять документи [1, с. 284].

Під час кримінального провадження складається понад сорок видів процесуальних документів [2, с. 4]. Процес збору, накопичення, обробки, пересилання та використання такої кількості даних в паперовій формі вимагає, в першу чергу, значних затрат часу. Крім того, до таких процесів залучається значна кількість людських ресурсів (слідчі, прокурори, судді, експерти).

На сьогодні метод роботи з документами на паперових носіях інформації морально застарів. Інформаційно-технічний прогрес як в усьому світі, зокрема і в Україні, призвів до активного використання електронних документів.

Електронний документообіг в Україні розвивається понад 15 років. Цей процес розпочався із прийняттям Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. [3] та продовжився прийняттям Закону України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 р. [4].

У процесі формування електронного кримінального провадження, який віднедавна розпочався в Україні, важливо вірно використати переваги електронного документообігу.

Так, момент складання електронного документу повинен відображати час прийняття рішення у кримінальному провадженні або завершення проведення слідчої дії. Відповідно до вимог законодавства, електронний документ повинен містити електронну позначку часу, яка засвідчує наявність електронних даних на момент часу [4, ст. 26], відображає момент створення документу з усіма даними, які в ньому містяться. У свою чергу, створення електронного документа завершується накладанням електронного підпису, який також використовується для ідентифікації автора документу [3, ст. 6].

Електронний документ повинен стати першоджерелом процесуального рішення. Електронне документування у кримінальному провадженні дозволить уникнути часових розбіжностей в проведенні слідчої дії чи прийнятті процесуального рішення з моментом їх документальної фіксації. Адже, такі розбіжності досить часто викликають неможливість достовірного встановлення моменту виникнення юридичного факту. З використанням електронних документів в кримінальному провадженні стануть неможливими факти підробки, знищення документів або інших фактів зловживань посадовими особами правоохоронного органу, пов'язаних з фальсифікацією кримінального процесу.

Звичайний електронний документ – створений за допомогою текстового редактора та підписаний електронним підписом – містить в собі неструктуровані або слабо структуровані дані в тестовому, табличному або графічному варіантах. Це означає, що користувач буде змушений самотійно

сприймати та аналізувати дані, що ускладнює процес роботи з документами та їх опрацювання. Запровадження системи електронного документообігу (далі – СЕД) дасть змогу створювати саме структуровані дані в базах даних, допоможе розпізнавати інформацію, внесену до документу, автоматично в системі електронного кримінального провадження для їх подальшого використання та аналізу. Так, структуровані дані можливо використовувати в алгоритмах роботи кримінального провадження, пов'язаних з контролем за строками кримінального провадження, використання здобутих доказів тощо. На цьому підґрунті вдасться створити не лише систему накопичення електронних документів, але й «розумну» систему управління кримінальним процесом.

Наслідком використання подібної системи взаємодії електронного кримінального провадження та електронного документообігу стане додержання прав та свобод учасників процесу, контроль з роботою слідчого, прокурора, надання їм допомоги при розслідуванні злочинів.

Ще однією перевагою використання електронного кримінального провадження, до якого інтегровано СЕД, є миттєвий обмін документами між правоохоронними та судовими органами.

Сьогодні в деяких судах країни в режимі тестової експлуатації функціонує підсистема «Електронний суд», яка забезпечує обмін електронними документами між учасниками судового процесу. Використання даної підсистеми в рамках кримінального процесу на нормативно-правовому рівні поки не регламентоване. Її впровадження, на нашу думку, допоможе пришвидшити процес розслідування та розкриття злочинів, забезпечити дотримання процесуальних строків, протягом яких повинен бути розглянутий документ.

Таким чином, запровадження системи електронного документообігу буде сприяти подальшому формуванню вітчизняного електронного кримінального провадження, швидкому та ефективному складанню процесуальних документів в момент прийняття процесуального рішення, пришвидшить процес обміну документами між правоохоронними та судовими органами, а також дозволить підвищити рівень додержання прав та свобод учасників кримінального процесу.

Список використаної літератури

1. Павлюк В. В. Документи в кримінальному провадженні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 284–287.
2. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення : наук.-практ. посібник / за заг. ред. М. А. Погорецького, О. П. Кучинської. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 560 с.
3. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 25.03.2019).

4. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 25.03.2019).